

Rapporten grundar sig på de litteraturstudier inom området för "framtidsforskning" som jag har haft nöjet att bedriva vid FOA P under sommaren 1968 och är en bearbetning av de diskussioner som i olika omgångar därvid förts bland intresserade vid FOA, i första hand Ulf Landergren och Stig Fredriksson.

Rapporten är av värderande policy-typ och motiveras av att området ännu saknar en fast metodologi och referensram, varför attityderna till framtidsstudier har ett brett spektrum. För att lättare kunna diskutera denna problematik gör jag i rapporten en utmönstring av tre olika grundattityder gentemot framtidsstudier: den visionära, den pragmatiska och den vetenskapliga, vilka grovt sett kan sägas se framtidsstudier som en utvidgning och vidareutveckling av det filosofiskt-ideologiska området (visioner, ideologier, sciencefictions), det företagsplanerande området (program, beslutsteori, marknadsprognoser) respektive det klassiskt-vetenskapliga området (förutsägelser, utvecklingsteori, väderprognoser).

Genom att studera prognosbegreppet i relation till dessa tre områden kan vissa avgränsningar, preciseringar och krav på prognoser närmare diskuteras. Därvid avförs vissa naiva krav på prognoser, som t ex att de skall "slå in" och att de kan göras värderingsfria. Exempelen har i första hand hämtats från energiområdet, eftersom aktiviteten där är hög i fråga om framtidsstudier samtidigt som dessa innehåller drag av alla de tre ovan nämnda attityderna och inriktningarna.

De allmänna slutsatser jag drar ifråga om systematiska framtidsstudier är bl a att dessa mer än vad som nu sker skall studera alternativa framtider och inte enbart studera den "sannolikaste" utvecklingen som rådande trender anger, för det första därför att de flesta områden numera kan manipuleras och styras i önskad riktning och för det andra därför att den sannolikaste utvecklingen inte nödvändigtvis är den bästa utvecklingen, samtidigt som bedömningen av vad som är mest sannolikt kan vara behäftad med så många fel att sannolikhetsbegreppet kan sakna relevans.